

МІСЦЕ СОЦІОГУМАНІТАРНОГО ФАКУЛЬТЕТУ В ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Мельниченко А.А.

к. філос. н., доцент кафедри філософії

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут"

Косенко В.Д.

аспірант кафедри філософії

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут"

Дерев'янка А.В.

соціолог Науково-дослідницького центру прикладної соціології "Соціоплюс"

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут"

В статті розглядається феномен соціогуманітарного факультету в технічному університеті в сучасному освітньому просторі України. Досліджується ставлення студентів соціогуманітарного факультету технічного вишу до освіти, яку вони здобувають. Наголошується на необхідності поєднання соціогуманітарної освіти зі знаннями з технічних та природничих спеціальностей та навпаки.

В статье рассматривается феномен социогуманитарного факультета в техническом университете в современном образовательном пространстве Украины. Исследуется отношение студентов социогуманитарного факультета технического вуза к образованию, которое они получают. Подчеркивается необходимость сочетания социогуманитарного образования со знаниями по техническим и естественнонаучным специальностям и наоборот.

This article discusses the phenomenon of socio-humanitarian faculty in the Technical University in today's educational environment of Ukraine. We study the socio-humanitarian attitude of students of technical university faculty to education they acquire. Need for a combination of socio-humanitarian education with the knowledge of technical and natural specialties and vice versa is marked.

Ключові слова: університет, універсальність, соціогуманітарний факультет, освіта, технічна освіта, усесторонній розвиток особистості.

*"XXI століття буде століттям гуманітарних наук –
або ж його не буде зовсім" (Клод Леві-Строс)*

В сучасних умовах розвитку суспільства освіта є одним з найважливіших його інститутів, а рівень її розвитку є індикатором розвиненості всіх галузей економіки країни та суспільства в цілому. Можна сказати, що освіта є певною формою прояву розвитку продуктивних сил і виробничих відносин, виступає кінцевою метою суспільного виробництва у формі всебічного розвитку особистості і, водночас, засобом досягнення цієї мети через діяльність щодо нагромадження та трансляції знань. Звичайно, у рамках нашого дослідження йдеться, в першу чергу, про вищу освіту. Хоча зрозуміло, що без якісної дошкільної чи шкільної (середньої) освіти, неможливим видається поставання якісної вищої освіти.

Важливість освіти як соціального інституту підкреслювалася ще з давніх часів. Так, грецький мислитель Арістотель був першим, хто відніс освітню функцію до повноважень держави, "... адже в тих державах, де цим нехтують, державному устрою завдається шкода" – стверджував він. [1, 213]. Як педагог-практик і філософ Арістотель, відстоював необхідність загальноприйнятих підходів до виховання підростаючого покоління, оскільки "...виховання – загальнодержавна справа, і воно повинне мати загальний характер" [Там само].

В Україні вища освіта, здавалося б, є досить розвинутою і, в цілому, відповідає потребам ринку праці та суспільства. Так може здаватися, адже нам дісталася в спадок найбільш прогресивна та ефективна система освіти з часів Радянського Союзу. Але майже всі позитивні надбання радянської системи освіти втрачені. Останніми ж роками особливо актуальною та гострою постала проблема реформування саме вищої освіти. Причиною цьому став перманентно перехідний характер української економіки, до якого додалася всесвітня криза освітянської системи в цілому та вищої освіти зокрема.

Якщо ж вести мову про вищу освіту, то варто сфокусувати увагу безпосередньо на проблемах, які сьогодні стосуються діяльності сучасних ВНЗ, а ближчим чином – університетів і, зокрема, технічних. Йдеться про з'ясування місця та ролі соціогуманітарних факультетів у сучасних ВНЗ.

Університети та їх місія у суспільстві вже давно стали об'єктом досліджень багатьох науковців і, зокрема, таких загальноновизнаних європейських учених як: Х. Ортега-і-Гассет, К. Ясперс, Дж. Ньюмен, А. Гумбольдт та інші. Слід звернути увагу, що Ньюмен та Гумбольдт мислили для себе університет місцем, в якому людина не просто отримує набір знань, а здійснює свій загальний інтелектуальний розвиток через універсальність освіти, яка забезпечується університетом. У пострадянській науковій практиці діяльності університету та проблемам гуманізації та гуманітаризації освітніх практик були присвячені праці таких дослідників, як: О.А. Акімова,

В.П. Андрущенко, А.Г. Антіп'єв, Л.Н. Баннікова, Л.Н. Бороніна, В. Воронкова, В.В. Ємельянов, В.В. Запарій, М.З. Згуровський, В.І. Золотов, Н.Д. Золотова, А.М. Іщенко, Н.І. Латиш, Е.Ю. Майкова, Б.В. Новіков, Г.В. Паніна, В.Н. Ремарчук та інших.

Сьогодні мало зрозуміло: куди спрямована українська освітня політика? З одного боку, нині декларується напрям щодо уніфікації системи вищої освіти держави у відповідності до європейських стандартів. Так, наприклад, достатньо вагома частка вищих навчальних закладів західної Європи є учасниками Болонського процесу. Україна приєдналась до Болонського процесу в 2005-му році. Декларативною метою "болонізації" є гармонізація простору вищої освіти Європи та поглиблення її спеціалізації, тобто – налагодження системи підготовки вузькопрофільних спеціалістів для кожної окремої галузі. З іншого боку, ми бачимо лише втрату фундаментальності та усебічності підготовки з метою тотального контролю за вітчизняною системою освіти (читай – над мізками молодих українців) з боку західних "колег по цеху".

Певні зміни в системі вищої освіти України спричинило рішення Міністерства освіти та науки, молоді і спорту України щодо скорочення державного замовлення на набір-2011 в українські виші: на інженерно-технічні, природничо-математичні напрями скорочення в межах 15-20%, на гуманітарні – 25-30% [2]. Достатньо суттєво було скорочене держзамовлення на наступні спеціальності: економіка, менеджмент, право, соціологія тощо. Цю складову своєї освітньої політики профільне міністерство пояснювало тим, що готувати спеціалістів певної галузі мають лише профільні виші. Вважаємо, що дана позиція є свого роду "прикриттям" банальної економії бюджетних коштів. Але ж не на освіті варто економити. Вона (вища освіта) в гуманістичній перспективі розвитку суспільства повинна мати характер всезагальності, а не здійснюватися за залишковим принципом. Замість того, щоб стимулювати вітчизняну промисловість, боротися з корупцією, системою "відкатів" та формувати привабливий інвестиційний клімат і, тим самим, – збільшувати прибутки бюджету, легше просто скоротити видатки. Почавши з економії на майбутньому – на вищій освіті. Все це схоже на слідування принципу: "після нас – хоч потоп".

Нам важко погодитись з вищезгаданою позицією. На наш погляд, університет має формувати всебічно розвинену особистість та надавати їй чітку платформу для здобування знань та подальшої, – постійної та безперервної, – самоосвіти (реалізуючи принцип "від освіти на все життя, до освіти протягом усього життя"). Щоб успішно вирішувати поставлені задачі, в університеті поряд з добре розвинутою матеріальною базою, відповідною кваліфікацією професорсько-викладацького складу, розвиненим міжнародним співробітництвом з вишами інших країн та укладеними угодами про співпрацю з різнопрофільними підприємствами, повинна бути також потужна соціогуманітарна підготовка фахівця, яка формує в ньому особистісні та громадянські якості. Для чого це необхідно? Можливо для того, щоб спробувати подолати прояви технократизму окремих посадовців вищого рангу через гуманітаризацію підготовки.

Нинішня ситуація з соціогуманітарною складовою освітнього простору нагадує відому ситуацію середини XIX століття. Російський історик О. Алексєєв наводить такий факт. Одного разу імператор Микола I, про його освітні ініціативи до цього часу відгукуються досить суперечливо, запитав генерал-ад'ютанта В. Назимова, чи траплялося йому читати філософські твори. Почувши негативну відповідь, самодержець сказав: "Ну а я прочитав їх всі і переконався, що все це – лише омана людського розуму" [3, 58]. Результатом його слів стала заборона викладання філософії та інших "абстрактних наук" в університетах, а також негласне табу на використання слів "революція", "конституція" і "суспільство" в соціальних дискурсах. В результаті це не могло не призвести до затримок у царині розвитку моральної, соціологічної, політичної і правової культури, до поширення примітивних думок і оцінок, а в кінцевому рахунку, – до "сну розуму", що завжди дорого обходиться суспільству.

На жаль, доводиться констатувати, що сьогодні соціогуманітарне знання загалом функціонує в режимі, коли вже давно знівельовані всі можливості для інтенсивної ідейної та методологічної експансії в боротьбі за інтелектуальні пріоритети в цивілізаційному масштабі. Разом з тим, ЮНЕСКО оголосило XXI століття століттям "гуманітарної експансії" (як у науці, так і в освіті). Як можна оцінювати ці гуманітаристські сподівання на початку другого десятиліття XXI ст.? Якщо бути відвертим, то варто визнати те, що реальність розвивається в протилежному напрямку, адже: "у глобальні задуми розвитку людського знання практично ніхто з його архітекторів сьогодні, на жаль, не включає гуманітарне знання. Останнє оцінюється лише з позиції технічних і природничих наук, причому лише такою мірою, якою вони можуть сприяти економічному зростанню. У результаті відбувається глобальний занепад гуманітарного знання" [4, 86].

Відповідаючи на суспільні запити, різностороння гуманітаризація вітчизняної вищої освіти почалася ще з 80-х років XX-го століття і знайшла позитивні відгуки у студентства. Доказом цього є дослідження, проведене на теренах Московського фізико-технічного інституту. За його результатами було виявлено, що більшість респондентів бажають мати глибшу гуманітарну підготовку для підвищення свого культурного рівня та розширення можливостей для всебічного розвитку [5]. І це на тлі того, що студентам в той час доволі розлого читалися такі гуманітарні дисципліни, як науковий комунізм, політекономія, історія КПРС тощо. Радше за все, їхня

заідеологізованість, яка домінувала над змістовними компонентами цих дисциплін, призвела до їх неприйняття та необхідності пошуку нових складових соціогуманітарної підготовки фахівців.

Наразі в Україні майже у всіх технічних університетах присутні соціогуманітарні факультети. Наприклад, в НТУ "Харківська політехніка" функціонують такі факультети як бізнес та фінанси і факультет економіки; в НУ "Львівська політехніка" здійснює свою діяльність інститут гуманітарних та соціальних наук; в Донецькому національному технічному університеті створені факультет менеджменту та факультет економіки; гуманітарні факультети також присутні в Херсонському НТУ, Тернопільському НТУ ім. І. Пулюя, Кіровоградському НТУ, Вінницькому НТУ, Луцькому НТУ, Полтавському НТУ ім. Ю. Кондратюка.

На сьогоднішній день достатньо гостро постала проблема взаємозв'язку між технічною та соціогуманітарною освітою. В цьому питанні можна виділити два протилежних полюси, серед прихильників кожного з яких є і науковці, і освітянська номенклатура, і професорсько-викладацький склад, і студентство.

З одного боку, відстоюється точка зору, згідно якої технічна освіта не має абсолютно ніякого зв'язку з соціогуманітарною, а будь-які їх поєднання є освітянською еклектикою, яка завдає тільки шкоди. Виходячи з цього, домінує думка, що профільні технічні ВНЗ мають випускати лише профільних спеціалістів з відповідною технічною спеціалізацією. Соціогуманітарні університети (профільні або класичні) відповідно мають сфокусуватись на випуску "абсолютних" гуманітаріїв. Сучасна українська освітня політика, слідом за європейською, рухається саме в цьому напрямку – до поглиблення спеціалізації. Пояснюючи це тим, що економіка, як українська так і світова, потребують вузькопрофільних спеціалістів певної галузі. Але практика яка, як ми знаємо з класики [6], є основним критерієм істинності часто-густо це спростовує. Як демонстративно довела остання світова фінансово-економічна криза, що отримала широкого розмаху у 2008-му році та продовжується понині, вузькопрофільний спеціаліст не може швидко перевчитися, адже у такого спеціаліста не має достатньої основи базових знань, всі знання які він отримує стосуються лише фактично його безпосередньої спеціалізації. А ринок праці, який, природно, постійно стрімко змінюється і потребує нових спеціалістів вже не може "переварити" тих, які здобули чітку вузько-спеціалізованість і чия ніша вже зайнята іншими.

Між тим, на ринку праці спостерігається тенденція більшої запотребованості фахівців широкого профілю, умінь та навички яких охоплюють доволі широкий спектр. Так, за результатами опитування, яке провели фахівці НДЦ ПС "Соціоплюс" у 2010 році, опитавши близько 800 керівників підприємств, 43,9% опитаних експертів вважають, що для їх підприємства/організації потрібно готувати переважно фахівців "широкого профілю" (Рис. 1). З іншого боку, також значну частину 37% (проте все-таки меншу) склали роботодавців, які вважають, що для їх підприємства переважно потрібні фахівці "вузької спеціалізації". Коли дослідники глибше проаналізували результати, то з'ясувалося, що вузькоспеціалізована підготовка цікавить переважно роботодавців-представників компаній, які працюють у сфері інформаційних технологій. Більшість же компаній, яким потрібні інженери різних профілів, робота яких не стосується розробки програмних продуктів, вважають, що їм необхідні фахівці так званого "широкого профілю"

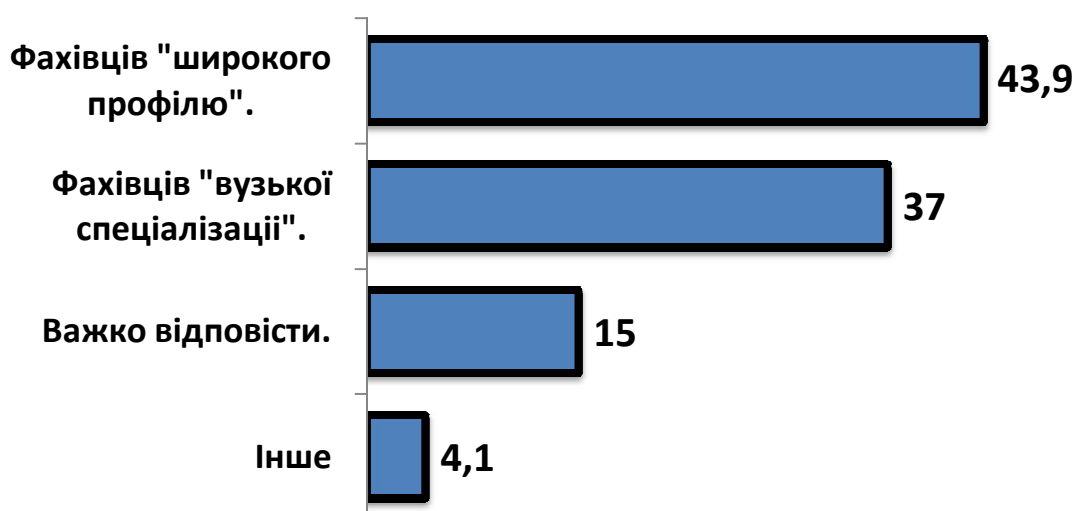

Рис 1. Думка роботодавців щодо потреби у профілі підготовки фахівців

Не можна не погодитися з думкою В.Воронкової про те, що "якісні зміни, що відбуваються у ХХІ ст., суперечливі, вони диктують необхідність пошуку інноваційних підходів до суспільно-гуманітарної підготовки студентів, ставлять завдання поступового подолання технократизму під час підготовки майбутніх спеціалістів. Саме технократизм виявився одним із факторів уповільнення динаміки суспільно-економічного розвитку держави, збереження кризових явищ у суспільній практиці, причиною техногенних катастроф. Викладання гуманітарних дисциплін має сприяти

виробленню ціннісних орієнтацій майбутніх спеціалістів, подоланню технократичних підходів до змісту вищої освіти" [7, 207]. Саме тому мета і завдання гуманітаризації – це підвищення загального рівня культури фахівців, формування всебічно освічених професіоналів, виховання політично свідомих громадян із високим рівнем духовності.

Прихильники протилежної точки зору вважають, що університет має надавати своїм випускникам профільну спеціальність, але при цьому головною його задачею є формування всебічно розвиненої особистості, що може реалізувати себе практично у будь-якій сфері життя. Саме з цим ми пов'язуємо перспективу "масового" продукування дійсної вітчизняної інтелігенції. Сама ідея університету підтверджує правильність даної позиції. Перші університети виникли, як місця де людина могла б отримати весь спектр доступних на той час знань. З розвитком науки та з поглибленням знань про навколишній світ університети почали спеціалізуватись на певних науках і першочерговий поділ наук стався по лінії "технічні-гуманітарні" науки. Зараз же незважаючи на вже згадану тенденцію до спеціалізації освіти, все ж таки відстоюється концепція класичного університету, який би надавав базові знання з усіх галузевих наук. Для цього університету потрібно надавати студентам базові знання не лише з профільних спеціальностей, а й з усього спектру як технічних, так і соціогуманітарних наук. "Університет покликаний формувати людину. Спеціалізація необхідна. Але ще більш необхідна всебічність освіти, яка дасть можливість людині бути не просто гвинтиком в механізмі, а творцем і громадянином" [8, 3].

Спираючись на сучасні світові реалії та темпи розвитку суспільства можна виявити, що насправді зараз освічена людина має розумітися на досить великому спектрі проблем. Так як зараз вирішення технічних проблем все частіше пов'язані з гуманітарною та соціологічною базою, а вирішення гуманітарних, соціальних питань потребує широких знань з точних наук. І практика показує, що в даний час людина має бути спеціалістом "з проблеми, а не з науки" [9, 124].

В даній статті прагнемо ознайомити громадськість з результатами соціологічного дослідження, яке було проведене в одному з провідних вишів України, що має кілька "непрофільних" факультетів – Національному технічному університеті України "Київському політехнічному інституті" в травні-червні 2011-го року. НТУУ "КПІ" є одним з найвідоміших університетів, адже маючи вікову історію, провідний технічний ВНЗ не лише України, а й усього світу, завжди знаходився в авангарді суспільного розвитку. Визначним також є те, що незважаючи на технічну спеціалізацію НТУУ "КПІ" стрімко розвиває свою соціогуманітарну складову освітнього процесу. На даний момент в університеті функціонує три соціогуманітарних факультети. Для дослідження методом гніздового відбору був обраний факультет соціології і права Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Генеральна сукупність склала 765 студентів, що відповідає загальній кількості усіх студентів денної форми навчання з першого по п'ятий курс. Вибіркова сукупність склала 508 студентів, або 66,4% від генеральної сукупності. Основним методом дослідження було прийнято метод опитування шляхом анкетування студентів факультету. Теоретично гранично допустима межа похибки склала менше 3%.

Серед ключових задач дослідження, основними стали наступні: визначення місця та значення соціогуманітарного факультету у технічному університеті та, – відповідно, – перспективи розвитку відповідного факультету в майбутньому; ставлення студентів до навчання на соціогуманітарному факультеті технічного вишу; з'ясування основних проблем, з якими можуть зіштовхнутись студенти під час навчання. Для цього послідовно було вирішено наступні задачі: дослідження рівня престижності навчання на соціогуманітарному факультеті технічного університету; соціологічне вимірювання якості освіти на факультеті; визначення рівня відповідності навчальних програм сучасним вимогам ринку праці; дослідження зручності навчання на соціогуманітарному факультеті технічного вузу для студентів.

Факультет соціології і права заснований в 1996-му році на базі кафедри філософії у вигляді факультету соціології та в червні 2007-го року об'єднаний з факультетом права для більш ґрунтовної підготовки студентів. На факультеті здійснюється підготовка за трьома спеціальностями: "адміністративний менеджмент", "соціальна робота" та "правознавство". При факультеті діє Науково-дослідницький центр прикладної соціології "Соціоплюс", Лабораторія технічної естетики та дизайну, здійснює свою роботу спеціалізована вчена рада, проводиться підготовка наукових кадрів у профільній аспірантурі та докторатурі, видаються два регулярних фахових видання. Факультетом регулярно проводяться міжнародні та всеукраїнські конференції, при цьому здійснюють свою діяльність філософський гурток та студентське відділення правової допомоги. Відзначимо, що аргументом на користь такої моделі існування соціогуманітарного факультету в ВНЗ можуть бути слова Б. Новікова та Г. Козлакової: "поєднання в одному ВНЗ висококваліфікованої підготовки із провідних технічних спеціальностей; виховання студентів у дусі розуміння загально цивілізаційних цінностей, збереження національних традицій; набуття студентами певного рівня професійної культури й комунікаційних якостей – притаманно університетському стилю вищої технічної освіти [10, 270-271].

За результатами вищезгаданого дослідження виявилось, що більше, ніж половина студентів факультету соціології і права НТУУ "КПІ", а саме – 64,6%, не бентежить той факт, що вони

отримують соціогуманітарну освіту в технічному ВНЗ. При цьому, менше тридцяти відсотків респондентів все ж таки переймаються тим, що вони навчаються на соціогуманітарному факультеті технічного ВНЗ (Рис. 2). Проте з Рис. 3 видно, що найбільший відсоток респондентів, яких хвилює, що вони навчаються на соціогуманітарному факультеті в технічному ВНЗ є студентами 1-го курсу, та до 5-го курсу цей відсоток знижується і ледь дотягує до позначки в 10%. Такий розподіл відповідей можна пояснити індивідуально-психологічними особливостями студентів та впливом на них суспільного стереотипу про незадовільну якість навчання на соціогуманітарних факультетах технічних ВНЗ, що причиняє психологічний дискомфорт деяким студентам на перших курсах, та протягом навчання на факультеті студенти позбуваються цих стереотипів.

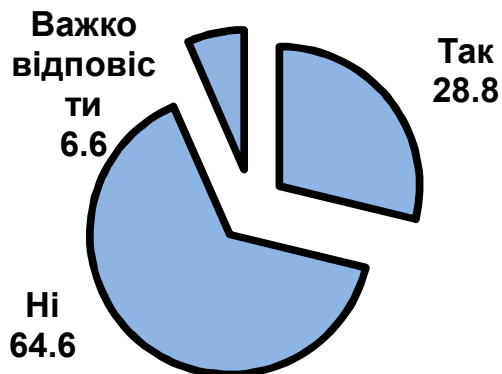

Рис. 2 Чи бентежить Вас той факт, що Ви навчаєтесь на соціогуманітарному факультеті саме в технічному вузі?

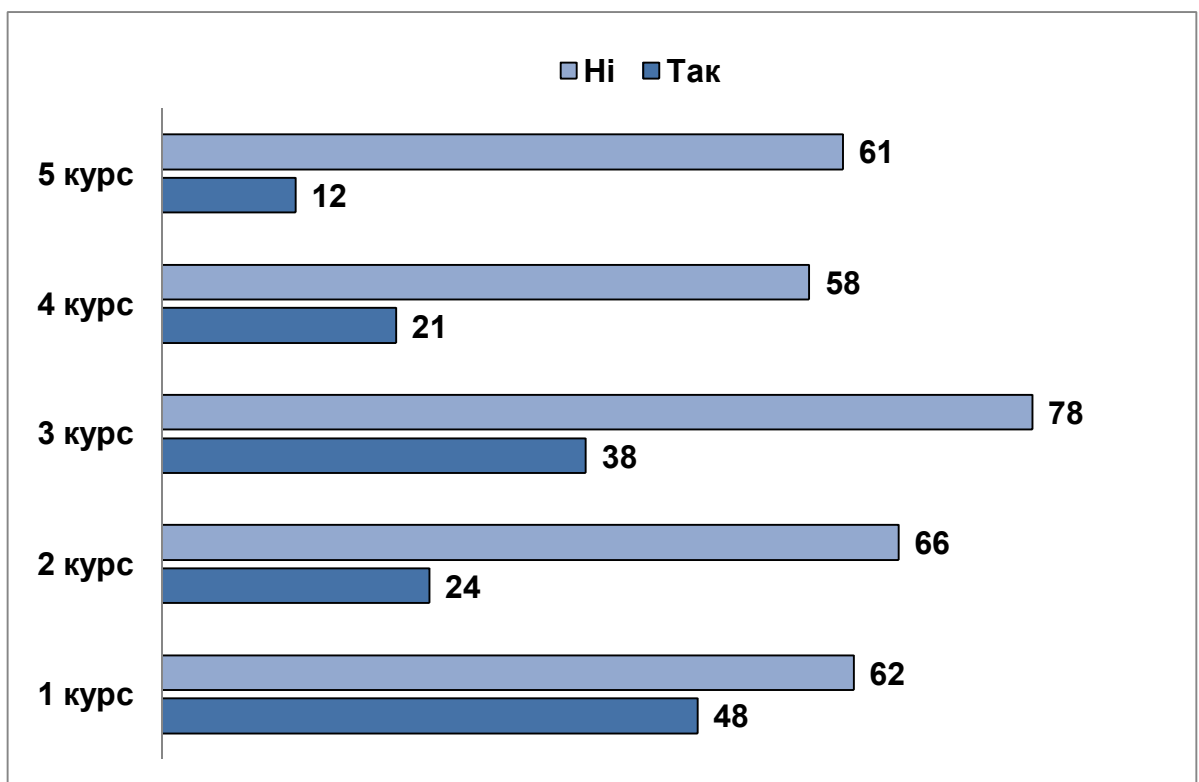

Рис.3 Кореляція між курсом навчання та занепокоєнням студентів фактом, що вони навчаються на соціогуманітарному факультеті саме в технічному вузі.

Отже, часто поширювана нині думка про те, що студенти не бачать перспектив здобуття соціогуманітарної освіти в рамках технічного ВНЗ, є невинноватою.

Також 41,7% респондентів на питання чому вони обрали саме факультет соціології і права дали відповідь, що їх вибір зумовив інтерес до майбутньої спеціальності (Рис. 4).

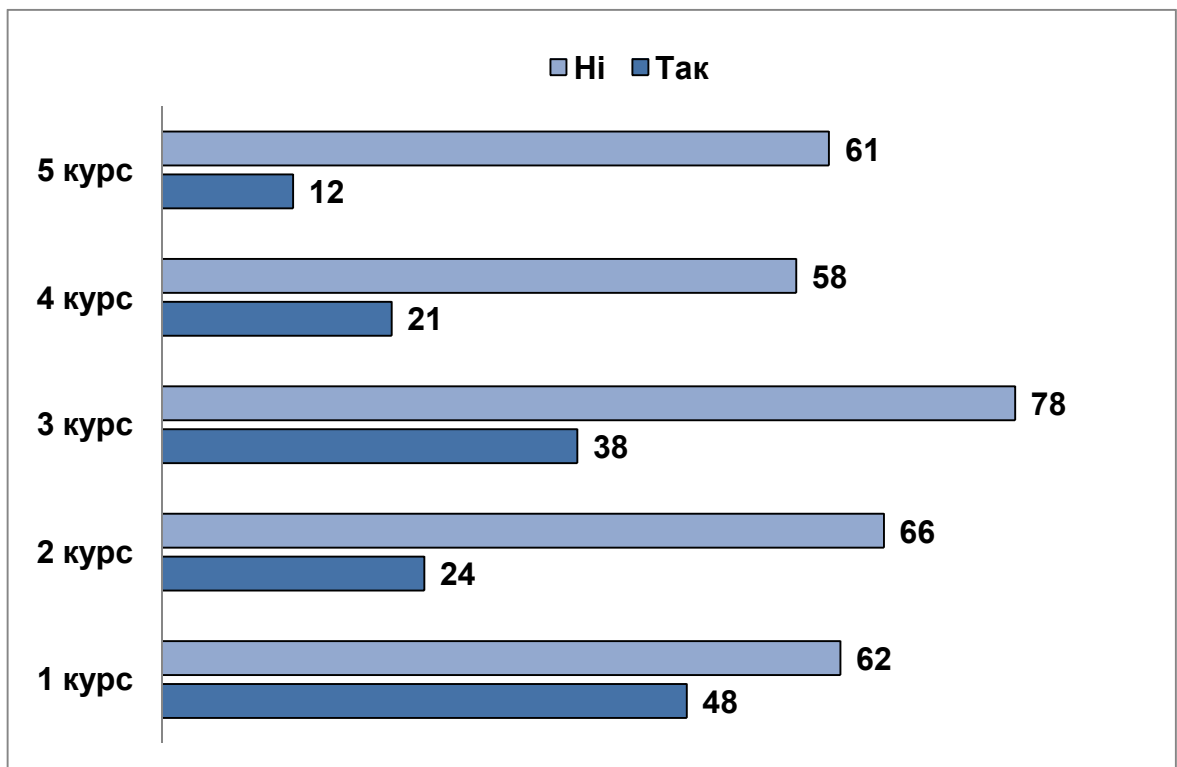

Рис. 4 Скажіть, будь ласка, чому ви обрали саме факультет соціології і права?

І разом з цим 73,9% студентів планують після закінчення навчання працювати за спеціальністю, яку отримують нині (Рис. 5).

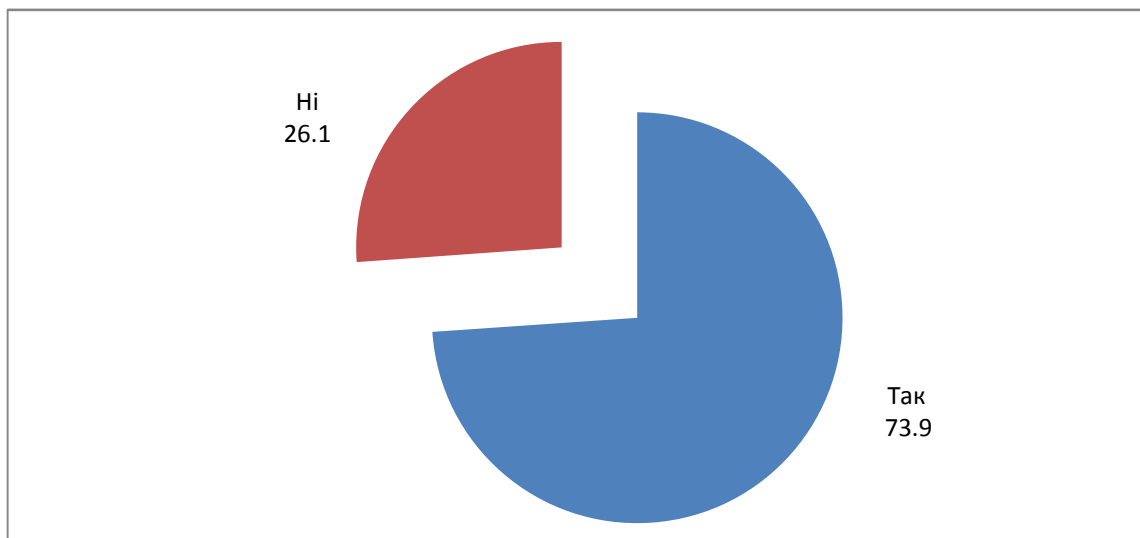

Рис. 5 Чи плануєте Ви в подальшому працювати за спеціальністю, за якою Ви отримуєте освіту?

Це свідчить про те, що факультет є запотребованим у суспільстві і спеціальності, освіту з яких він надає, цікаві для студентства та мають попит на сучасному ринку праці.

За результатами дослідження виявилось, що навчальні програми на факультеті соціології і права практично повністю задовольняють потреби студентів і вимоги сучасного ринку праці. Так на питання анкети про те, на скільки навчальні програми факультету відповідають сучасним вимогам ринку праці 47,1% студентів дали позитивну відповідь, 34,9% респондентів позначили варіант "важко відповісти" – це переважно студенти перших курсів, які ще не визначались, та тільки 14,4% відповіли, що програми скоріше не відповідають вимогам ринку праці. При цьому більше половини студентів оцінюючи якість освіти на факультеті стверджують, що вони отримують якісну або швидше якісну освіту (61,7%). Та менше 8% респондентів дали відповідь, що вони отримують швидше неякісну, ніж якісну освіту – це можна списати на особливості суб'єктивного сприйняття студентами навчального процесу (наприклад, невдоволеність суто одним з викладачів, який псує загальне враження тощо).

Проводячи раніше загальноуніверситетські дослідження було з'ясовано, що два з трьох студентів-технарів хотіли б отримувати більше соціогуманітарних знань, що є дуже важливим, коли сьогодні повсюдно скорочується блок соціогуманітарних дисциплін. Це свідчить про те, що сучасні студенти-політехніки хотіли б бути всебічно та гармонійно розвиненими фахівцями.

Повертаючись до результатів опитування на ФСП, відзначимо, що навіть певна частка гуманітаріїв хотіли б мати більш глибокі знання технічного характеру. Так, як мінімум чверть студентів факультету має бажання отримувати усесторонню підготовку, не тільки з соціогуманітарних дисциплін, так і з технічних. Більшості ж студентів вже достатньо тих знань з технічних дисциплін, які надаються нині. І хоча вони не прагнуть розширення знань з непрофільних предметів, наголосимо, що нині вони отримують достатньо фундаментальну підготовку.

За результатами дослідження можна зробити висновки, що соціогуманітарний факультет технічного університету успішно здійснює свою діяльність з підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Адже якість навчальних програм є достатньо високою, та, за оцінками студентів, відповідає сучасним умовам, а спеціалісти яких випускає факультет запотребовані на ринку праці. Це ще раз свідчить про те, що для того щоб підготувати фахівця з соціогуманітарною освітою потрібне не спеціальне "соціогуманітарне середовище" профільного ВНЗ, а, радше за все, добре налагоджена система підготовки, кваліфікований професорсько-викладацький склад, методичне та організаційне забезпечення, а також поєднання у навчальному процесі науки та освіти. Що стосується наукових досягнень студентства ФСП, то вони на одному з найвищих рівнів в університеті за таким істотним показником, як кількість публікацій.

Також не слід забувати про те, що непрофільний факультет у виші сприяє формуванню наукових шкіл та розвитку викладачів, підвищенню їх кваліфікації. Дисципліни ж соціогуманітарного профілю викладаються на всіх (в т.ч. – технічних) спеціальностях вишу, а отже студенти-технарі мають можливість отримувати більш якісну соціогуманітарну підготовку, що, в свою чергу, сприяє усесторонньому розвитку їх як особистостей. Це допомагає забезпечити формування спеціалістів як інтелектуальних, творчих особистостей, здатних вирішувати найскладніші проблеми інформаційного суспільства, усвідомлюючи суспільний зміст цієї діяльності і відповідальність перед суспільством за прийняті рішення, щоб не перетворити нашу цивілізацію на техногенну катастрофу.

Можна сподіватися, що оновлення змісту соціогуманітарного знання сприятиме вирішенню ще однієї, традиційної для пострадянського простору гуманітарної проблеми, а саме – подолання соціологічного невігластва. Адже П. Сорокін, у своєму першому підручнику з соціології цитує слова свого інтелектуального вчителя Е. Де Роберті: "Успадковане значною мірою соціологічне невігластво наших предків має вважатися тепер як єдине і справжнє джерело наших інтелектуальних страждань, наших моральних падінь, наших помилок, наших злочинів і соціальних лих, таких жажливих і потворних" [11, 247].

У підсумку відмітимо, що наявність в технічному університеті соціогуманітарного факультету суттєво сприяє розвитку університету в його класичному розумінні та допомагає вирішенню першочергових завдань системи освіти, а саме: усесторонньому розвитку особистості студента; надання молоді широкої та міцної наукової бази; фундаментальній підготовці молодих спеціалістів; формуванню у студентів стійкого інтересу до культури, зміцненню прагнення до самоосвіти, до роботи над собою, розширенню дослідницьких можливостей як університету в цілому, так і представників його професорсько-викладацького складу.

Література

1. Арістотель. Політика / Арістотель // Пер. з давньогрек. та передм. О. Кислюка. – К. : Основи, 2000. – Т. 1. – 239 с.
2. Лист МОН №1/9-3 від 06.01.11 року "Щодо формування пропозицій обсягу прийому та випуску фахівців з вищою освітою на 2011 рік".
3. Алексеев А. В поисках сермяжной правды. Герои "Анны Карениной" и их время / А. Алексеев // Наука и жизнь. – 2006. – №7. – С. 56-67.
4. Кирабеев Н.С., Тлостанова М.В. Модели современного гуманитарного образования / Н.С. Кирабеев, М.В. Тлостанова // Высшее образование в России. 2009. № 1 – С. 86-97.
5. Емельянов В.В. Гуманитаризация высшего технического образования глазами студентов / В.В. Емельянов // Социологические исследования. – 1990. – № 5. – С. 123-125
6. Ленин В.И. Материализм и эмпириокритицизм /В.И. Ленин // Полное собрание сочинений – М.: Политиздат, 1968. – изд. 5-е, т. 18. – 526 с.
7. Воронкова В. Гуманізація освіти, науки, політики, влади, суспільства / В.Воронкова // Філософія освіти. – 2008 – 1-2 (7). С. 204-220.
8. Винокуров Е.Ю. Идея университета: свобода, универсальность, моральность / Е.Ю. Винокуров // Культурный слой. Исследования по истории европейской культуры. Сб. науч. Статей / КРМОО "Центр "Молодежь за свободу слова". – Калининград, 2000. – С. 3-6.

9. Вернадский В.И. Философские мысли натуралиста / В.И. Вернадский – М.: Наука, 1988. – 520 с.
10. Новіков Б., Козлакова Г. Факультету соціології НТУУ "Київський політехнічний інститут" – десять років / Б.Новіков, Г.Козлакова // Філософія освіти. – 2008 – 1-2 (7). – С. 270-276.
11. Сорокин П.А. Общедоступный учебник социологии / П.А.Сорокин // Ин-т социологии. – М.: Наука, 1994. – 560 с.